

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Právní průvodce českou krajinou

S příchodem letních měsíců se zvyšuje frekvence pohybu osob v přírodě. Tento článek si klade za cíl analyzovat, jakým způsobem na tuto problematiku nahlíží český právní řád.

V české přírodě se, na rozdíl od některých jiných evropských zemí, setkáváme s poměrně širokou volností pohybu. Tento stav je dán primárně institutem obecného užívání krajiny a lesa, v němž se střetává ústavně zaručené právo na svobodu pohybu a právo na příznivé životní prostředí s právem vlastnickým. Nejedná se však o právo absolutní a podléhá řadě zákonných omezení.

Režim pohybu v krajině

Co se týče pohybu **v lesích**, podle lesního zákona[1] má každý právo do nich vstupovat na vlastní nebezpečí. Návštěvník však nesmí les poškozovat a je povinen respektovat pokyny vlastníka či nájemce lesa, jakož i případná dočasná omezení stanovená orgánem státní správy lesů. **Ve volné krajině** mimo les již průchod neomezený není. Zákon o ochraně přírody a krajiny[2] váže právo volného průchodu primárně na vlastnictví pozemku státem, obcí či jinou právnickou osobou, což v praxi klade zvýšené nároky na orientaci turisty v katastrální mapě. Na pozemcích ve vlastnictví fyzických osob takové oprávnění automaticky neexistuje. Je nutné zdůraznit, že volný průchod znamená skutečně jen průchod bez většího zastavování a v kontextu zásahů do vlastnického práva by měl být vykládán restriktivně. Zákonné oprávnění volného průchodu se navíc nevztahuje na zastavěné či stavební pozemky, dvory, zahrady, sady, vinice, chmelnice a pozemky určené k faremním chovům zvířat. Zvláštní režim pak platí pro ornou půdu, louky a pastviny, které jsou z oprávnění vyloučeny po dobu, kdy hrozí poškození porostů či v době pastvy dobytka. [3]

Pozemní komunikace a chráněná území

Odlišný právní režim se uplatňuje **u pozemních komunikací**, kde se lze v rámci institutu obecného užívání pozemních komunikací pohybovat bez omezení,[4] pokud jsou užívány obvyklým způsobem. Specifickou a judikaturně bohatou oblastí[5] jsou **veřejně přístupné účelové komunikace**. Zjednodušeně řečeno se jejich vznik váže na souhlas vlastníka. Jakmile však taková komunikace legálně vznikne, vlastník nemůže její veřejné užívání svévolně přerušit. Zvláštní úpravu k obecné volnosti pohybu představuje ochrana přírody a krajiny, přičemž **ve zvláště chráněných územích** je namísto zvýšená opatrnost. V národních přírodních rezervacích[6] je vstup striktně omezen pouze na vyznačené cesty. V národních parcích pak platí zákaz vstupu do vyhrazených a klidových míst a obecně je nutné postupovat v souladu se specifickými pravidly a příslušným návštěvním řádem.[7] [8]

Pravidla chování, sběr a užívání vod

Chování návštěvníků podléhá sankcím primárně podle zákona o lesích a zákona o ochraně přírody a krajiny. V lese je výslovně zakázáno rušit ticho, kouřit, rozdělávat ohně do vzdálenosti 50 metrů od okraje lesa či vyhazovat odpady. [9] Platí zde plošný zákaz vjezdu a stání motorových vozidel a pro nemotorová vozidla platí povinnost pohybovat se výlučně po lesních stezkách. Vstup je rovněž odepřen do oplocených a zakázaných míst. Pořádání hromadných sportovních a kulturních akcí v

lese je podmíněno svolením vlastníka lesa a oznámením příslušnému orgánu státní správy lesů. [10] [11]

Z hlediska **sběru plodin** a materiálů zákon umožňuje návštěvníkům lesa sbírat na zemi ležící klesti, [12] přičemž to je definováno zvykově, a to jako suché, spadlé dříví do průměru 6 [13] až 7 [14] cm. Povoleno je i sbírat lesní plody pro vlastní potřebu, avšak výhradně způsobem, který les nepoškozuje. [15] Naopak výslovně zakázán je sběr sazenic, semen a jmelí. [16] Obecná druhová ochrana živočichů a rostlin je zajištěna v celé krajině, přičemž ve zvláště chráněných územích nabývá na přísnosti.

Samostatný režim pak platí pro **povrchové vody**; ty může každý, ať už je kdekoli, pro vlastní potřebu a na vlastní nebezpečí užívat. [17] Nad rámec toho je namístě zmínit i stále častější provozování bezpilotních systémů (**dronů**). Pilot by měl vždy v rámci předletové přípravy prověřit letovou oblast na oficiální mapě vzdušného prostoru. [18]

Táboření versus bivakování

Zásadní právní distinkcí při nocování v přírodě je rozdíl mezi tábořením a bivakováním. Táboření je definováno jako přechodný pobyt v přírodě pod stany. [19] Pojem bivakování české právo výslovně nedefinuje; v praxi se dovozuje z absence znaku „pobytu pod stanem“ a je považováno za nouzové nocování v přírodě bez stanu či jiného přístřešku. [20] **Táboření** mimo vyhrazená stanoviště je v lese [21], jakož i v CHKO [22], NP [23] a NPR [24] zakázáno. Ve volné krajině je možné tábořit jen se souhlasem vlastníka. Oproti tomu **bivakování** má zcela rozdílnou situaci a je na základě legální licence a zejména pak jednotlivých návštěvních řádů v lese a CHKO povoleno. V národních parcích bývá bivakování mimo klidové území povoleno. Výjimkou je NP České Švýcarsko, kde je bivak zakázán úplně. V národních přírodních rezervacích je bivak zakázán z důvodu přísného zákazu vstupu mimo značené stezky.

Závěr

Přestože se právní úprava pohybu a pobytu v krajině může na první pohled jevit jako restriktivní, její primární ambicí je nastolení rovnováhy mezi možnostmi rekreace veřejnosti a nezbytnou ochranou přírodního bohatství. Tato právní omezení by tak neměla od výletu do přírody příliš odradit, nýbrž naopak dodat kousek tolik potřebné právní jistoty.

Robin Semrád

[1] § 19 odst. 1 zákona č. 289/1995 Sb.

[2] § 63 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb.

[3] § 63 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb.

[4] § 19 odst. 1 zákona č. [13/1997](#) Sb.

[5] K samotné problematice souhlasu vlastníka účelové komunikace např. sp. zn. 5 As 140/2014-76, sp. zn. 7 As 9/2013-41 či č. j. III.ÚS 268/06.

[6] § 29 al. 1 písm. d) zákona č. [114/1992](#) Sb.

[7] § 17 zákona č. [114/1992](#) Sb.

[8] Vizte i sp. zn. 8 Ao 3/2011-169

[9] Vizte dále § 13 odst. 1 zákona č. [541/2020](#) Sb.

[10] Vizte sp. zn. 7 As 283/2017-35

[11] Vše podle § 20 zákona č. [289/1995](#) Sb.

[12] § 19 odst. 1 zákona č. [289/1995](#) Sb.

[13] Slovník spisovného jazyka českého, heslo *klestí* [online] (2011). Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i. Cit. 30. 5. 2026. >>> [zde](#).

[14] Lesy ČR, obecné dotazy čtenářů [online]. Cit. 30.5.2026 >>> [zde](#).

[15] § 20 odst. 1 písm. f) zákona č. [289/1995](#) Sb.

[16] § 20 odst. 1 písm. c) a e) zákona čl. 289/1955 Sb.

[17] § 6 odst. 1 zákona č. [254/2001](#) Sb.

[18] K dispozici >>> [zde](#).

[19] Internetová jazyková příručka, heslo *tábořit* [online] (2008-2026). Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i. Cit. 30. 5. 2026. >>> [zde](#).

[20] Akademický slovník současné češtiny, heslo *bivakovat* [online] (2017-2026). Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i. Cit. 30. 05. 2026. <<https://slovníkcestiny.cz>>

[21] § 20 odst. 1 písm. k) zákona č. [289/1995](#) Sb.

[22] § 26 odst. 1 písm. b) zákona č. [114/1992](#) Sb.

[23] § 16 odst. 2 písm. o) zákona č. [114/1992](#) Sb.

[24] § 29 al. 1 písm. j) zákona č. [114/1992](#) Sb.

Další články:

- [Právní průvodce českou krajinou](#)
- [Sdílení elektřiny v obecních projektech, změny po 1.8.2026 a zapojení bateriových úložišť](#)
- [Jak naložit s „oznámením“ přestupku soukromých osob? A je to vlastně oznámením ve smyslu zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich?](#)
- [Systémová podjatost ve správním řízení aneb požadavek na překročení nadkritické míry rizika systémové podjatosti](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Pacht závodu a zákaz přenechání věci třetí osobě](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)